

מונח דוח פטראוס

הגדרה

המונח 'דוח פטראוס' דן בעדותו האישית של מפקד כוחות הקואליציה בעיראק, גנרל דייוויד פטראוס, אודות התקדמות המערכה הצבאית של ארה"ב ובנות בריתה במסגרת המלחמה בעיראק. עדותו של פטראוס ניתנה בפני הקונגרס האמריקני במהלך חודש ספטמבר 2007 (10-11/09/07).

רקע

בתחילת 2007, החליט הממשל האמריקני לפתוח בתוכנית צבאית חדשה בעיראק, המכונה "ההתפרצות" ('Surge'). מדיניות זו התבססה על רעיון ה-"דרך חדשה קדימה" ('New Way Forward') של ממשל בוש. מטרת התוכנית היתה לשפר את מצב הביטחון בעיראק ולהכשיר את הקרקע לייצוב במערכת הפוליטית. לשם כך, הגביר צבא ארה"ב את נוכחותו בעיראק.¹

במקביל למבצע הצבאי המקיף, הלך והתעצם בארה"ב השיח סביב סוגיית המשך הנוכחות הצבאית האמריקנית בעיראק. חברי קונגרס מהמפלגה הדמוקרטית דרשו נסיגה מיידידת מעיראק ופעלו למען שינוי האסטרטגיה האמריקנית.²

על רקע מגמות אלו, העיד גנרל פטראוס בפני חברי הקונגרס בחודש ספטמבר 2007.

תוכן הדוח

דוח פטראוס מתמקד בהערכת ההישגים הצבאיים של ארה"ב ובנות בריתה ובהערכת המהלכים לשיקום עיראק וייצוב ביטחונה. הדוח עוסק בהרחבה בתוצאותיה החיוביות של תוכנית 'ההתפרצות' במסגרת המאבק נגד כוחות ההתנגדות והחתרנות במדינה.

הדוח מדגיש כי:

■ **תוכנית ההתפרצות משיגה את יעדיה** - הממצאים מצביעים על הצלחה אמריקאית ניכרת במערכה נגד כוחות החתרנות בעיראק, מאז ינואר 2007.³ הדוח מצייין כי הצלחות מבצעיות אלו נרשמו בהתמודדות נגד קבוצות חתרנות סוניות ושיעיות כאחד, על אף שהטרור בעיראק טרם הוכרע.

■ **אופן המשך הנוכחות הצבאית בעיראק** - במסגרת התייחסותו לאופי המעורבות הצבאית העתידית בעיראק, ממליץ פטראוס על:

1. **צמצום הכוח הצבאי בעיראק בשלבים** – הורדת מס' החטיבות האמריקניות בעיראק לרמה שקדמה ליישום תוכנית "ההתפרצות".⁴
2. **המשך בדפוס הפעילות הנוכחית** - הדוח מצדד בהמשך של פעולות הגנתיות למען שיפור ביטחונם של האזרחים וממליץ על העברת סמכויות איטיות והדרגתיות לידי מפקדי הצבא העיראקי.

¹ ר' מסמך של **מחלקת המדינה האמריקנית** המפרט אודות מדיניות "הדרך החדשה קדימה".

² ר' אליזבט באמילר, "A General Faces Questions from 5 Potential Bosses", **ניו יורק טיימס**, 12/09/2007.

³ התוצאות החיוביות נובעות מצד אחד מהפעלת לחץ צבאי כבד על ארגון אל קאעדה בעיראק וסדרת מעצרים רחבה נגד הנהגתו, ומצד שני, מהחלטתם של שייחים סונים, בעיקר באנבר, להתמרד נגד אל קאעדה בעיראק ולהפסיק לספק להם תמיכה כספית, ומקומות מסתור. באשר לקבוצות חתרנות שיעיות, הדוח מצייין כי כוחות הקואליציה ביצעו מספר מעצרים משמעותיים נגד פעילי חיזבאללה ואנשי משמרות המהפכה האיראניים. **דוח פטראוס**, 10-11/09/07.

⁴ על פי תוכניתו של פטראוס, עד תאריך יולי 08, יוחזרו הביתה באופן הדרגתי כ- 30,000 חיילים אמריקאיים (5 חטיבות) ובכך רמת הפריסה הצבאית בעיראק תחזור לכמויות דומות לאלו שלפני "ההתפרצות". **ניו יורק טיימס**, 11/09/07.

3. **קביעת מועד עתידי להערכה ומעקב** - בהתאם לאופי המערכה הצבאית בעיראק, ולנוכח קשיי התכנון לטווח זמן ארוך, ממליץ דוח פטראוס לקיים הערכה נוספת של מצב הביטחון בעיראק במהלך חודש מרץ 2008. על סמך הערכה זו, יקבע הדרג הצבאי את קצב תהליך צמצום הכח הצבאי בעיראק.

המשמעויות לעתיד

המלצות הדוח כוללות שתי נקודות בעלות השפעה הן לגבי יציבותה של עיראק וכן לגבי עתיד הנוכחות האמריקנית באזור:

- **המשך של הנוכחות האמריקאית בעיראק** – הדוח מחזק את ההנחה כי נסיגה בטרם עת מעיראק משמעה כשלון המדיניות האמריקנית.⁵ הדוח ממליץ על צמצום נקודתי של הכוח הצבאי האמריקני בעירק, אולם הוא קובע שיש לשמור על רמת נוכחות משמעותית של צבא ארה"ב בעיראק בשנים הבאות.
- **"מהובלה, דרך שיתוף, עד לפיקוח"**⁶ – דוח פטראוס מציע מודל לעברת סמכויות לידי צבא עיראק בשלבים, כאשר לאורך כל שלב אמור תפקידה הצבאי של ארה"ב להצטמצם ונוכחות השלטונות העיראקיים אמורה להתגבר. על פי הדוח, קצב ההתקדמות בשלבים, ייקבע בהתאם ליכולת של מנגנוני הביטחון העיראקיים להבטיח סדר ויציבות במדינה.⁷

סוף.

5 ר', "Why They Should Stay", **אקונומיסט**, 13/09/2007.

6 "תמצית הגישה עליה המלצתי בדוח, נמצאת בכותרת: **ביטחון תוך כדי המעבר: מהובלה, דרך שיתוף, עד לפיקוח**. גישה זו ניזונה מההישגים הביטחוניים המשותפים של כוחותינו וכוחות העיראקיים במהלך שלושה החודשים האחרונים. כמו כן, הגישה משקפת את הכרתינו בחשיבות של אספקת ביטחון לאוכלוסיה וחובת ההעברה של אחריות ביטחונית למוסדות וכוחות עיראקיים בהקדם האפשרי, אם כי, לא באופן חפוז על מנת להימנע מכישלון", **דוח פטראוס**, 10-11/09/07.

7 למעשה, מודל זה מאפשר הקטנת מספר כוחות אמריקאיים השוהים בעיראק בצורה הדרגתית, ומונע אפשרות של נסיגה בבת אחד.